

اِبْتِسِمٌ لِلْحَيَاةِ!

إِنَّ الدُّنْيَا لَا تَخْلُو مِنَ الْمَتَاعِبِ. وَالْإِنْسَانُ يُوَاجِهُهُ فِي حَيَاتِهِ الشَّدَائِدَ دَائِمًا
فَيَحْتَاجُ إِلَى الْفَرَحِ وَالسُّرُورِ حَتَّى يَبْتَسِمَ لِلْحَيَاةِ وَلَا يَتَضَجَّرَ مِنْهَا.
لَيْسَ الْمُبْتَسِمُ لِلْحَيَاةِ سَعِيدًا فِي حَيَاتِهِ فَقَطْ، بَلْ هُوَ أَقْدَرُ عَلَى الْعَمَلِ وَأَجْدَرُ
لِقَبُولِ الْمَسْئُولِيَّةِ وَأَكْثَرُ اسْتِعْدَادًا لِمُوَاجَهَةِ الشَّدَائِدِ. فَهُوَ يَقُومُ بِأُمُورٍ عَظِيمَةٍ تَنْفَعُهُ
وَتَنْفَعُ الْآخَرِينَ.

الإنسان العاقل لو حُيِّرَ بَيْنَ مَالٍ كَثِيرٍ أَوْ مَنْصِبٍ رَفِيعٍ وَبَيْنَ نَفْسٍ رَاضِيَةٍ
بِاسْمِهِ، لَأَخْتَارَ الثَّانِيَةَ. وَ لَا قِيَمَةَ لِلْبَسْمَةِ الظَّاهِرَةِ إِلَّا إِذَا كَانَتْ مُنْبَعَثَةً عَنِ نَفْسٍ بِاسْمِهِ.
كُلُّ شَيْءٍ فِي الطَّبِيعَةِ بِاسْمٍ. فَالزَّهْرُ بِاسْمِ وَالغَابَاتُ بِاسْمِ وَالْبَحَارُ وَالْأَنْهَارُ
وَالسَّمَاءُ وَالتَّجْوُمُ وَالطَّيُورُ كُلُّهَا بِاسْمَةٍ. وَالْإِنْسَانُ كَذَلِكَ بِاسْمٍ بِطَبْعِهِ!
فَلَا يَرَى الْجَمَالَ مَنْ لَهُ نَفْسٌ عَبَّوسٌ وَلَا يَرَى جَمَالَ الْحَقِيقَةِ مَنْ تَدَنَسَ قَلْبُهُ.
فَكُلُّ إِنْسَانٍ يَرَى الدُّنْيَا مِنْ خِلَالِ عَمَلِهِ وَفِكْرِهِ؛ فَإِذَا كَانَ عَمَلُهُ طَيِّبًا وَفِكْرُهُ نَظِيفًا، كَانَ
مِنْظَارُهُ الَّذِي يَرَى بِهِ الدُّنْيَا نَقِيًّا؛ فَيَرَى الدُّنْيَا جَمِيلَةً كَمَا حُلِقَتْ وَإِلَّا كَدِرَ مِنْظَارُهُ فَيَرَى
كُلَّ شَيْءٍ أَسْوَدَ كَدِرًا.

فَإِذَا أَرَدْتَ الْإِتِّسَامَ لِلْحَيَاةِ، فَحَارِبِ التَّشَاؤْمَ وَالْيَأْسَ. فَإِنَّ الْفُرْصَةَ سَانِحَةٌ لَكَ
وَاللِّتَّاسِ وَالتَّجَاحُ مَفْتُوحٌ بِأَبْهٍ لَكَ وَ لِلنَّاسِ!

النَّاقِص

یکی از نعمت‌های الهی برای انسان، هدایت او از جانب خداوند است. انسان در لحظه لحظه‌ی زندگی خود به این راهنمایی و هدایت، نیاز مبرم دارد. به آیاتی از قرآن کریم توجه نماییم:

«فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا» پس خداوند، کسانی را که ایمان آوردند هدایت نمود.
«وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ» و خداوند، مردم ستمکار را هدایت نمی‌کند.
«إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ» ما را به راه راست، هدایت کن.

أَسْئَلَةٌ:

۱- عَيْنِ الْأَفْعَالِ الْمَعْتَلَّةِ :

۲- عَيْنِ حُرُوفِ الْعَلَّةِ :

۳- فِي أَيِّ فِعْلٍ حُذِفَ حَرْفُ الْعَلَّةِ؟

إِهْدِي

يَهْدِي

هَدَى

نتیجه:

«هَدَى» یک فعل ناقص است که به هنگام صرف، تغییراتی بر حرف عله‌ی آن عارض می‌شود.

در جدول های زیر با صرف فعل «دع و» و «هدی» آشنا می شویم :

«هَدَى»			«دَعَا»			
الأمر	المضارع	الماضي	الأمر	المضارع	الماضي	الصيغة
	يَهْدِي	هَدَى		يَدْعُو	دَعَا	للغائب
	تَهْدِي	هَدَتْ		تَدْعُو	دَعَتْ	للغائبة
	يَهْدِيانِ	هَدَيَا		يَدْعُوَانِ	دَعَوَا	للغائبين
	تَهْدِيانِ	هَدَتَا		تَدْعُوَانِ	دَعَتَا	للغائبتين
	يَهْدُونَ	هَدَوْا		يَدْعُونَ	دَعَوْا	للغائبين
	يَهْدِينَ	هَدَيْنَ		يَدْعُونَ	دَعَوْنَ	للغائبات
	يَهْدِي	هَدَيْتَ		تَدْعُو	دَعَوْتَ	للمخاطب
	تَهْدِي	هَدَيْتَ		تَدْعِينِ	دَعَوْتِ	للمخاطبة
	يَهْدِيانِ	هَدَيْتُمَا		تَدْعُوَانِ	دَعَوْتُمَا	للمخاطبتين
	يَهْدِيانِ	هَدَيْتُمَا		تَدْعُوَانِ	دَعَوْتُمَا	للمخاطبتين
	يَهْدُونَ	هَدَيْتُمْ		تَدْعُونَ	دَعَوْتُمْ	للمخاطبين
	يَهْدِينَ	هَدَيْتُنَّ		تَدْعُونَ	دَعَوْتُنَّ	للمخاطبات
	أَهْدِي	هَدَيْتُ		أَدْعُو	دَعَوْتُ	للمتكلم وحده
	نَهْدِي	هَدَيْتُنَا		نَدْعُو	دَعَوْنَا	للمتكلم مع الغير

اگر حرف عله در ماضی به شکل «الف» باشد، در تشبیه و... به «واو» تسبیدیل می شود : دعا = دَعَوَا

اگر حرف عله در ماضی به شکل «ياء» باشد در تشبیه و... به «ياء» تبدیل می شود : هَدَى = هَدَيَا

اکنون با دقت در صرف فعل های ناقص، معین کنید هر یک از تغییرات زیر مربوط به کدام فعل است :

فعل ...

در صیغه های للغائبين، للمخاطبة، و للمخاطبين حرف عله حذف می شود.

فعل ...

در صیغه های للغائبة، للغائبتين، و للغائبين حرف عله حذف می شود.

فعل ...

در صیغه های للمخاطب، للمخاطبة، و للمخاطبين حرف عله حذف می شود.

نتیجه:

در صرف فعل ناقص، حرف عله هنگام اتصال به : «واو» و «ياء» ضمیر و «تاء» تانیث، حذف می شود.

لِتَدْرِيبِ

عَيْنِ الصَّيغَةِ الْمُنَاسِبَةِ:

(۱) هي (رَمَتَ □ رَمَتَا □)	(۲) هي (تَلَّتَ □ تَلَّوْتِ □)
(۳) هم (رَمَيْتُمْ □ رَمَوْا □)	(۴) هما (تَلَّنَا □ تَلَّوْنَ □)
(۵) أنتم (تَرْمُونَ □ يَرْمُونَ □)	(۶) أنتِ (تَتَلَّوْنَ □ تَتَلَّيْنَ □)

بیشتر بدانیم

به این آیه ی کریمه توجه کنید :

﴿مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي﴾ هر که را خدا هدایت کند، او هدایت شده است.

کدام پاسخ برای کلمه «يَهْدِ» درست است؟

الف) فعل ناقص، مضارع مجزوم، فعل شرط.

ب) فعل ناقص، مضارع مرفوع، فعل شرط.

به یاد داریم که علامت جزم فعل های صحیح در صیغه های بدون ضمیر بارز،

«سکون» بود.

• مضارع مجزوم : لم + يَكْتُبُ = لم يَكْتُبْ

• امر : (مبنی علی السکون) تَكْتُبُ = اُكْتُبْ

اما : علامت جزم فعل ناقص در صیغه های بدون ضمیر بارز، حذف حرف عله

است.

• مضارع مجزوم : لم + يَهْدِي = لم يَهْدِ لا + يَدْعُو = لا يَدْعُ

• امر : (مبنی علی حذف حرف العلة) تَهْدِي = اِهْدِ تَدْعُو = اُدْعُ

بنابراین در پاسخ به سؤال فوق، گزینه «...» درست است.

چرا حرکت همزه ی فعل
أمر «ادْعُ» بسا «اهدِ»
متفاوت است؟

بیاموزیم

بعد از معرّفی دو نمونه از فعل ناقص «دَعَا، يَدْعُو» و «هَدَى، يَهْدِي» اکنون با نمونه‌ی دیگری از فعل ناقص آشنا می‌شویم.
به آیات کریمه‌ی زیر توجه کنید:

﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ﴾
خداوند هرگز از جمعیت فاسقان راضی نمی‌شود.

﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ﴾
محققاً خداوند از مؤمنان، راضی و خشنود شد.

- ۱- فعل‌های ناقص را در هر آیه مشخص نمایید.
- ۲- چه تفاوتی میان «هَدَى» و «رَضِيَ» می‌بینید؟
- ۳- چه تفاوتی بین «يَهْدِي» و «يَرْضَى» وجود دارد؟

نتیجه:

برخی فعل‌های ناقص، در ماضی به «باء» و در مضارع به «الف» ختم می‌شوند؛ مانند:
رَضِيَ، حَسِبِي، بَقِيَ و نَسِيَ.

به صرف این نمونه از فعل ناقص توجه کنید :

«رَضِيَ»			
الامر	المضارع	الماضي	الصيغة
	يَرْضَى	رَضِيَ	للفاعب
	تَرْضَى	رَضَيْتَ	للفاعبة
	يَرْضِيَانِ	رَضِيَا	للفاعبين
	تَرْضِيَانِ	رَضَيْتَا	للفاعبتين
	يَرْضَوْنَ	رَضُوا	للفاعبين
	يَرْضَيْنَ	رَضِينَ	للفاعبات
	اِرضَ	رَضَيْتَ	للمخاطب
	اِرضِي	رَضَيْتِ	للمخاطبة
	اِرضِيَا	رَضَيْتُمَا	للمخاطبين
	اِرضِيَا	رَضَيْتُمَا	للمخاطبتين
	اِرضُوا	رَضَيْتُمْ	للمخاطبين
	اِرضِينِ	رَضَيْتُنَّ	للمخاطبات
	اِرضِ	رَضَيْتُ	للمتكلم وحده
	اِرضِي	رَضِينَا	للمتكلم مع الغير

نتیجه:

در صرف ماضی چنین فعل هائی، حرف عله فقط در صیغه ی «للفاعبين» حذف می شود. در مضارع هنگام اتصال به صیغه های «للفاعبين»، «للمخاطبة»، «للمخاطبين» و در امر در سه صیغه ی «للمخاطب» و «للمخاطبة» و «للمخاطبين» حرف عله حذف می شود.

للتدريب

أَكْمِلِ الْفُرَاعَ بِالصِّيغَةِ الْمُنَاسِبَةِ مِنْ فِعْلِ «نَسِيَ»:

هُمُ.....(نَسُوا - نَسِيَا) أَنْتِ..... (تَنْسِينَ - تَنْسُونَ)

هُمُ.....(تَنْسُونَ - يَنْسُونَ)

- ۱- ترجمه‌ی یک جمله را گاهی می‌توان با چند تعبیر بیان کرد. در این صورت، باید مناسب‌ترین و زیباترین آن‌ها را برگزید؛ مانند: **فِي الطَّرِيقِ لِقَيْهِمْ لُصُوصٌ.**
- در راه دزدانی آن‌ها را ملاقات کردند.
 - دزدانی در راه، آن‌ها را دیدند.
 - دزدانی در راه به آن‌ها برخورد کردند.
 - در راه دیدند دزدانی آن‌ها را!

گاهی از طریق ترجمه‌ی عبارت، می‌توان نقش کلمات را دقیق‌تر معین کرد.

«قواعد» را در خدمت «ترجمه» قرار دهیم!

- ۲- فعل «أَخَذَ» گاهی جزء «افعال شروع» است.
- ۳- در هنگام ترجمه به انواع «مَنْ» و «مَا» توجه کنیم!

متن زیر را بخوانید و پس از پاسخ دادن به سؤالات، آن را ترجمه کنید:

ذاتٌ يَوْمَ كَانَ الْغَزَالِيُّ يُسَافِرُ مَعَ قَافِلَةٍ. فَلَقِيَهِمْ فِي الطَّرِيقِ لُصُوصٌ. فَأَخَذُوا يَسْلُبُونَ الْمَسَافِرِينَ إِلَى أَنْ وَصَلُوا إِلَى الْغَزَالِيِّ فَأَخَذُوا حَقِيبَتَهُ وَرَأَوْا فِيهَا أَوْرَاقًا فَقَطَّ. أَرَادَ رَبِّسُهُمْ أَنْ يُمَرِّقَهَا وَلَكِنَّ الْغَزَالِيَّ مَنَعَهُ وَقَالَ: إِنَّهَا ثَمَرَةٌ حَيَاتِي، إِذَا أَخَذْتَهَا مِنِّي سَتَضَيِّعُ غُلُومِي كُلُّهَا. فَاجَابَهُ اللَّصُّ: لَاحِرٌ فِي عِلْمٍ تُمَكِّنُ سَرِيقَتَهُ! فَتَأَثَّرَ الْغَزَالِيُّ بِكَلَامِ اللَّصِّ عَمِيقًا وَغَيَّرَ أُسْلُوبَ تَعَلُّمِهِ!

۱- معنی المفردات
عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- أ- سَلَبَ: دزدی کرد
- ب- مَرَّقَ: وصله زد
- ج- تَأَثَّرَ ب: تحت تأثیر قرار گرفت
- به زور گرفت
- پاره کرد
- مؤثر شد
- اشغال کرد
- می خورد
- تأثیر کرد

با تعیین نقش کلمات در زبان مبدأ، جایگاه دقیق کلمه را در زبان مقصد، معین کرده‌ایم!

سعی کنیم هر قاعده‌ای را که می‌آموزیم، از خود سؤال کنیم: این قاعده به هنگام ترجمه چه نقشی ایفا می‌کند؟

۲- القواعد
- عَتِنَ مَرَجِعِ ضَمِيرِ «هَا» فِي: «قَالَ: إِنَّهَا ثَمَرَةٌ حَيَاتِي»

۳- عنوان الدرس

عَيْنِ الْعُنْوَانِ الْمُنَاسِبِ لِلنَّصِّ:

- أهمية القراءة
- أهمية الكتابة
- أسلوب التعلُّم

التدريب الأول

عَيِّنِ الْمُعْتَلَّ النَّاقِصَ فِي كُلِّ عِبَارَةٍ ثُمَّ اجْعَلْهُ فِي الْجَدْوَلِ وَ اكْتُبِ مَا يُنَاسِبُهُ:

- ١- ﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا﴾
- ٢- ﴿اتَّأَمَّرُونَ النَّاسَ بِالْبَرِّ وَ تَسْتَوْنَ أَنْفُسَكُمْ﴾
- ٣- ﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا﴾
- ٤- ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ^١ وَ رَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾
- ٥- إلهي أنت ذو فضلٍ و منٍّ^{*} و إتي ذو خطايا؛ فاعفُ عني!

الفاعل					
نوع الفعل ^٢					
الصيغة					
المعنى					

التدريب الثاني

عَيِّنِ الصَّحِيحَ ١	الماضي لِلْغَائِبَةِ مِنْ	المضارع لِلْغَائِبِينَ مِنْ	الأمر من
	«نَهَى»	«يَنْهَى»	«تَنْهَى»
	نَهَتْ	تَنْهَوْنَ	إِنَّه
أذكر ٢
الصيغة	حَسْبِنَا	تَحْشَوْنَ	إِحْشِينَ
أكتب الصيغة ٣	الماضي لِلْغَائِبِينَ مِنْ	المضارع للمخاطبة من	الأمر من
	«مَشَى»	«يَمْشِي»	«تَمْشُونَ»

١- مَرَجِعُهُ الصَادِقُونَ.

٢- الماضِي، المضارع، الأَمْر.

التمرين الثالث

إملاً الفَراغاتِ بالصَّيْغةِ المناسبةِ:

- ١- ﴿إِنِّي... قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا﴾ الماضي من «دعا» للمتكلّم وحده
- ٢- ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ... عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾ المضارع من «يَبْهَى» للغائبة
- ٣- ﴿... مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ الأمر من «تتلو» للمخاطب
- ٤- ﴿... لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ الماضي من «رَضِيَ» للمتكلّم وحده

التمرين الرابع

عَبِّرِ العبارةَ على حسبِ المُبتدأ:

«الْمُسْلِمُ يَدْعُو اللَّهَ وَيَسْعَى لِآخِرَتِهِ»
 الْمُسْلِمُونَ.....
 نحنُ.....

التمرين الخامس

اُكْتُبِ صيْغةَ الأَمْرِ مِنَ الأفعالِ الَّتِي بَيْنَ القوسَيْنِ ثُمَّ تَرَجِّمِ النَّصَّ:

الدُّعاء :

اللَّهُمَّ..... كُلِّ جَائِعٍ. (تُسَبِّحُ) اللَّهُمَّ..... كُلِّ فَقِيرٍ. (تُغْنِي)
 اللَّهُمَّ..... عَنَّا الدَّيْنَ. (تَقْضِي) اللَّهُمَّ..... كُلِّ مَرِيضٍ. (تَشْفِي)
 اللَّهُمَّ..... سُوءَ حَالِنَا بِحُسْنِ حَالِكَ. (تُغَيِّرُ)

إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ!

التمرين السادس

للتعريب:

- ١- برای موفقیت در زندگی، با یأس و بدبینی مبارزه کن!
- ٢- اسلام، مسلمانان را به یادگیری علوم دعوت می کند.

الصور الجمالية في القرآن الكريم

«الف و لام»

در جمله های اسمیه، اصل آن است که خبر (مُسند) به صورت نکره بیاید؛ اما نمونه هایی هم وجود دارد که «خبر» به صورت معرفه (معرف به ال) آمده است:

﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ (البقرة: ۱۳۷) اوست شنوای دانا!

[هو سمیعٌ علیمٌ: او شنوای داناست.]

﴿هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ (المتحنة: ۶) اوست بی نیاز

ستوده!

[هو غنیٌ حمیدٌ: او بی نیاز ستوده است.]

زبان عربی، زبان برگزیده‌ی خدا برای القای معانی دقیق و ظریف وحی است. از این رو به ظرایف موجود در این زبان دقت بیشتری کنیم!

زبان قرآن، زبانی است دقیق و ظریف! استفاده از هر علامت و هر کلمه در عبارات‌ها، برای خود معنای خاصی دارد!

هرگاه خبر به صورت اسم دارای «الف و لام» بیاید، حکایت از «حصر» خبر در مبتدا می‌کند. به عبارت دیگر، می‌خواهیم نشان دهیم که ویژگی منحصر به فرد مبتدا این گونه است و...

حال در آیات زیر «خبر»های «محصور» را مشخص و سپس ترجمه کنید:

۱- (اللَّهُ الصَّمَدُ)

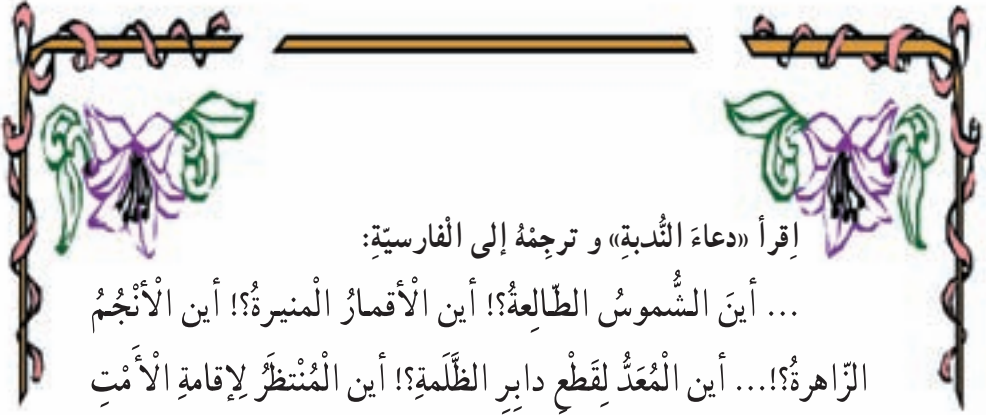
۲- (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ)

۳- (وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ)

۴- (يَا أَيُّهَا النَّاسُ! أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ)

في ظلال الازديعية

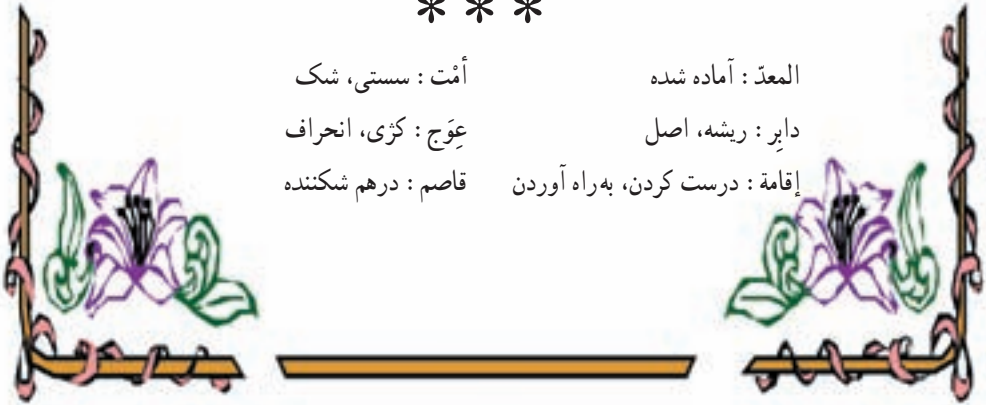

إقرأ «دعاء التُذبة» و ترجمه إلى الفارسيّة:

... أين الشُّموسُ الطَّالِعَةُ؟! أين الأَقمارُ المُنِيرَةُ؟! أين الأَنجُمُ
الزَّاهِرَةُ؟! ... أين المُعَدُّ لِقَطْعِ دَابِرِ الظُّلْمَةِ؟! أين المُنتظرُ لإقامةِ الأُمَّتِ
والعِوَجِ؟! ...!

أين مُحبي مَعالمِ الدِّينِ وأهلِهِ؟! أين قاصِمُ شوَكَةِ المُعتدين؟! أين
هادِمُ أبنيةِ الشُّركِ والنِّفاقِ...؟! أين مُعزُّ الأُولياءِ و مُذِلُّ الأعداءِ...؟!
أين الطَّالِبُ بِدَمِ المَقْتولِ بكربلاءِ...!؟

* * *

أُمَّت : سستی، شک

المعدّ : آماده شده

عِوَج : کزی، انحراف

دابر : ریشه، اصل

قاصم : درهم شکننده

إقامة : درست کردن، به راه آوردن